

TIEN PERTINENTE VRAGEN rond de nieuwe periodiek **De Kovel**

Dirk Hanssens osb

1. Waarom toch die vreemde naam ‘De Kovel’?

Een beetje bizar klinkt hij inderdaad. Sommigen zullen zelfs zeggen: cryptisch. Maar louter op zijn klank beoordeeld, zal ieder moeten toegeven dat de – overigens goed bekkende – naam van het nieuwe tijdschrift kracht en gedegenheid oproept. Voor een periodiek die de spiritualiteit van een eeuwenoude, beproefde traditie uitdraagt, is dat meegenomen.

Maar uiteraard betekent de term ook iets. De kovel is de gebedsmantel die de monniken boven hun habijt dragen, doorgaans in de kerk of de kapel van hun klooster. Het logo van het tijdschrift waaruit *De Kovel* voortgesprongen is, met name de gestileerde weergave van een houten sierstuk uit het koorgestoelte van de abdij van Dendermonde, toonde overigens niet veel meer dan dat unheimische monastieke gewaad. Eigenlijk typeert dat ook waar het om draait in het leven van een monnik. Hij of zij die geroepen werd om alleen de Heer centraal te stellen, weet zich door Hem omhuld en bekleed in een mantel die het symbool is van de eenheid en de vrede van het hart. De kovel is met andere woorden zoiets als de ‘vorm’ die de kloosterling zich laat aanmeten, teneinde het ‘doel’ – de heiliging van de wereld – niet uit het oog te verliezen. De naam van ons blad mag dan nostalgisch klinken, hij is dus evengoed een appel op het vertrouwen in de toekomst. Want zeg nu zelf, wordt het niet stilaan tijd dat het segment van de Kerk – de monastieke beweging die eertijds de kerstening van het Avondland voor haar rekening nam – mensen ertoe aanzet om te getuigen: ‘de kovel is door de kerk’?

Wie meer wil weten over de metaforische implicaties van de nieuwe naam, verwijs ik graag naar het dossier ‘De kovel: een mantel vol leeftocht’ van de openingsaflevering van onze eerste jaargang. Auteurs als Benoît Standaert osb, Miek Pot, Gueric Aerden ocsb en Leo Fijen zetten er hun beste beentje voor om aan te tonen dat het begrip ‘kovel’ attendeert op de mantelzorg die de ruime benedictijnse familie verschuldigd is aan al wie op zoek gaat naar of al een goed eind gevorderd is op betrouwbare spirituele paden. Die mantelzorg is trouwens het enige wat de redactie als oogmerk heeft genomen bij een merkwaardig project dat over vijf afleveringen per jaar gespreid zal worden.

2. Waarom vijf afleveringen per jaargang?

De Kovel springt inhoudelijk en vormelijk een beetje uit de band tussen alle andere spiritualiteitsbladen die ofwel kwartaalschriften zijn ofwel tweemaandelijks worden uitgegeven. Met een steeds wisselende frequentie van verschijning (nu eens met een tussenpoos van twee maanden, dan weer met een hiaat van drie maanden) wordt dit nog benadrukt.

Maar er is een tweede reden waarom de redactie gekozen heeft voor een afwijkende verschijningsfrequentie. We wilden rekening houden met het natuurlijke en seizoensgebonden ritme van de leescultuur van onze abonnees. Omdat de wintermaanden met hun stille, donkere avonden een uitnodiging vormen om onder oppervlaktelagen wat erts te zoeken voor het spirituele leven, maakt *De Kovel* zowel in november, januari en maart zijn opwachting. In de zomer is het iets langer wachten op een volgende portie ‘leeftocht’: slechts juni en september zijn de maanden waarin *De Kovel* zijn ronde doet. Is dat erg voor mensen die precies dan hun tuin willen onderhouden, op vakantie vertrekken of al eens wat uitvoeriger in het ‘boek’ van de natuur verlangen te ‘lezen’? De hoofdredacteur, zijn adjunct en de redactiesecretaresse die voor elk nummer dezelfde aandacht moeten opbrengen bij het verbeteren van de drukproeven en het verrichten van administratieve bezigheden, vinden het althans niet erg. Ze zijn immers doordeesemd van de benedictijnse spiritualiteit die ‘geaard’ of ‘van beneden’ heet te zijn.

3. Waarom een nieuwe redactionele structuur met functies zoals een hoofdredacteur, een adjunct-hoofdredacteur, een financieel beheerder, ... ?

Die structuur toont alleen maar dat het ons menens is met *De Kovel*. *Restyling* en professionalisering vragen om een duidelijker afbakening van de taken. Nu we resoluut de omslag maken van een intern blad voor monniken en monialen van benedictijner of cisterciënzer-signatuur naar een publieks- en bewaartijdschrift dat een plek verdient in het hart van de spirituele beleving van elke christen of gedreven zoeker naar blijvend geluk, is het bovendien noodzakelijk die taakverdeling openbaar te maken. Transparantie naar buiten toe is ook een uiting van gastvrijheid. Niet in het minst voor een abonnee die iets wenst te melden, een aangezochte auteur die meewerkt aan een dossier, een adverteerder of boekenuitgever die in ons tijdschrift een ideaal platform heeft gezien, ...

Dit alles neemt niet weg dat de redacteurs van *De Kovel* in teamverband blijven werken. Ze doen dit in het besef dat de eer van een functie de last van een hondse job nooit lichter zal maken (misschien wel integendeel). Van dat laatste hoeven twee gewaardeerde nieuwkomers in onze ploeg overigens niet meer overtuigd te worden. Maria van Mierlo was zelf een tijdje hoofdredactrice van een Nederlands kerkelijk blad en Bert Claerhout was jarenlang de spil waarrond het succesvolle christelijke opinieblad *Tertio* draaide.

4. Waarom werd de redactieploeg met niet-kloosterlingen uitgebreid?

Het erfgoed van Sint-Benedictus is niet alleen aan monniken en monialen toevertrouwd. Die laatsten zijn de curatoren en suppoosten van het gigantische ‘huis der innerlijke waarden’ dat de monnikenvader heeft nagelaten. Maar wat hebben ze te betekenen als er niet ook mensen bereid gevonden worden om de weg te wijzen naar dat ‘huis’ of vanuit eigen (maar herkenbare) ervaring te spreken over de ‘deugd’ die ze hebben beleefd in dat ‘huis’? Esther de Waal, Wil Derkse en Charles van Leeuwen, zij hebben – tot voordeel van velen – feilloos begrepen

dat Benedictus in de proloog van zijn leefregel eerder de ‘monnik’ in het hart van elke mens aanspreekt dan de jongeling die hij graag naar het noviceverblijf zou begeleiden. Dankzij hun getuigenissen werd het besef levendig gehouden dat abdijen en priorijen (en alles wat daarmee verband houdt) gerust beschouwd kunnen worden als scholen voor het dagelijkse leven van om het even wie. Het leek ons dus niet meer dan logisch dat we al van bij de verre aanloop van de lancering van *De Kovel* zouden uitkijken naar kandidaat-redacteuren wier namen als beloftevolle ‘schoolbellen’ klinken.

Op grond van hun bijzondere vaardigheden en ervaring bij het redigeren van een periodiek en vooral omwille van hun grote affiniteit met het abdijsleven en de benedictijnse spiritualiteit, verwelkomen we dus graag leken-redacteuren. Naast de reeds genoemden is dat ook Davide Meindersma. Als geschoolde illustratrice en vormgeefster zal zij helpen om *De Kovel* op een kunstzinnige wijze te doen aansluiten bij het gezegde dat niet vreemd is aan het monastieke ideaal: *style reveals the core*. Het gebeurde allemaal onder de goedkeurende blik van de voorzitter van het curatorium die onze opdrachtgever is.

5. Die voorzitter is meteen ook de verantwoordelijke uitgever van *De Kovel*. Waarom prijkt zijn naam nu heel nadrukkelijk op de cover en in het colofon van het tijdschrift?

Als we de moed hebben opgebracht om een volwaardig tijdschrift te maken dat het rijtje van vele andere middelgrote ordesperiodieken komt vervoegen, dan is dat vooral te danken aan de stimuli die we ontvingen vanuit de intermonasteriële vergadering van Vlaamse en Nederlandse oversten van huizen uit de ruime benedictijnse familie. De medewerkers van diverse intermonasteriële samenwerkingsverbanden – waaronder een werkgroep voor liturgie en enkele ploegen die instaan voor gezamenlijke noviciaatswerking en voortgezette vorming, maar ook het redactieteam van ons tijdschrift – worden gemandateerd en gesuperviseerd door het zogenaamde (vierkoppige) curatorium, waarvan abt Manu Van Hecke oco so van de abdij van Westvleteren momenteel de voorzitter is.

Als *De Kovel* niet uitgegeven wordt door één bepaalde abdij die er haar eer mee kan inleggen, maar zich profileert als de periodiek van alle Vlaamse en Nederlandse kloosters waar de Regel van Benedictus het leven ordent, dan spreekt haast vanzelf dat de curatoriumvoorzitter de rol van peetvader krijgt toebedeeld. Of het een mooie rol zal worden, hangt af van de accuratesse waarmee de redactieleden van *De Kovel* hun opdracht vervullen, maar ook van het geloof dat meer dan veertig monastieke gemeenschappen willen bevestigen met betrekking tot het belang van samenwerking en krachtenbundeling. En ik haast me om daaraan toe te voegen: het ziet er niet naar uit dat we een trappistenabt die ongetwijfeld andere zorgen heeft, ooit zullen moeten vertellen dat hij er een hondstaak bij heeft gekregen. Daarom dus met gerustheid zijn naam naar voren geschoven.

6. Waarin is *De Kovel* gelijk aan *Monastieke Informatie*? Waarin zal *De Kovel* verschillen van *Monastieke Informatie*?

De Kovel wordt opgezet volgens het *mission statement* en de grondlijnen van *Monastieke Informatie*. Toch zal het nieuwe tijdschrift heel anders en vooral veel aantrekkelijker ogen. Dit heeft te maken met een overzichtelijker onderverdeling in rubrieken, waarvoor de lay-outer aangepaste sjablonen heeft ontworpen. Zo is er in elke aflevering een stevig dossier waar meerdere auteurs in artikelen en diepte-interviews een thema uitdiepen en toelichten. Dit beschouwende deel vindt zijn luchtiger omkadering in columns en cursiefjes die nu eens een verrassende insteek hebben, dan weer opvallen door hun literaire raffinement, maar altijd een

onderwerp aansnijden dat de gelegenheid biedt om de monastieke traditie aan de actualiteit te koppelen. Verder is er nog een beklijvend beeldverhaal dat het verdient om meerdere malen bekeken te worden, en een magazine-achtige reportage die de lezer uitnodigt om een denkbeeldige reis te ondernemen langs abdijen en priorijen uit de Lage Landen.

Het woord ‘informatie’ vindt de abonnee niet meer terug in de naam van zijn tijdschrift. Evenmin in de ondertitel. Dit betekent echter niet dat *De Kovel* minder nieuws en aankondigingen zal opnemen dan *Monastieke Informatie*. Wel integendeel! Maar liefst vier rubrieken zijn voorbehouden voor berichten en actuele onderwerpen: ‘Kort Nieuws’, ‘Focus’, ‘Forum’ en ‘Agenda’. Daarin komen niet alleen het meest belangwekkende nieuws en de agenda van de onderscheiden kloosters aan de orde, maar worden ook verschillende samenwerkingsverbanden, organisaties of verenigingen voor het voetlicht geplaatst die activiteiten ontplooiën in een grote affiniteit met de monastieke wereld en haar vaste waarden. En uiteraard is er nog de obligate boekenrubriek met besprekingen die zowel verhelderend als kritisch zijn. Allemaal werk voor nieuwsgaarders, journalisten en recensenten die de redacteurs en medewerkers van *De Kovel* in zich zullen moeten wakker schudden.

Tot slot hopen wij ons tijdschrift aan communicatieve kracht en inspiratie te doen winnen door goede foto’s, suggestieve tekeningen en af en toe zelfs een streepje knappe poëzie of beeldmeditatie in te lassen. Kortom, *Monastieke Informatie* zal verbleken bij zijn zorgzaam geredigeerde en fijn vormgegeven opvolger *De Kovel*.

7. Valt het project *De Kovel* wel te rijmen met de contemplatieve spiritualiteit van de broeders en zusters die de nieuwe periodiek hun uitgelezen orgaan noemen?

Als monniken tegenwoordig – vaak vruchteloos! – ijveren bij het weren van valse, meestal opgedrongen condities die geen geestelijke ruimte doen opengaan waarin hun gasten de kern van het abdijsleven kunnen leren kennen, waarom zouden ze dan niet een even grote ijver aan de dag leggen om zelf de ideale condities te scheppen met de middelen die hun eigen zijn: het geschreven woord dat alleen bij aandachtige lezing zijn geheimen prijsgeeft en de presentatie van een aanbod dat haaks staat op de huidige trend van ‘ver-media-tisering’ van al wat goed en schoon is? Misschien is de inspanning die we als benedictijnen en cisterciënzers thans aan *De Kovel* wijden, wel de prijs die we moeten betalen om onze eigen stem terug te vinden. Een stem die overslaat van inspanning, maar die toch een boodschap van verstillings en een uitnodiging tot herbronning vertolkt.

In die zin is de enigszins flamboyante aanpak waarmee *De Kovel* zich een plaatsje wil verwerven in het medialandschap wel degelijk dienstig aan de contemplatieve roeping. Of moeten we het omkeren en stellen dat het eerder de geëigende roeping is die tot een dergelijke aanpak noopt in tijden van identiteitsverlies, groeiend indifferentisme en moedwillige onwetendheid?

8. Heeft *De Kovel* wel slaagkansen in het nu al veel te drukke medialandschap?

Alleen als de makers van het tijdschrift zich niet druk maken over die kansen. Ze moeten in alle eenvoud de innerlijke dynamiek gehoorzamen die gegenereerd wordt wanneer ze – zoals bij momenten waarop ze effectief de kovel dragen – de rust en de vrede van het hart vinden. Precies deze gesteldheid ontbreekt tegenwoordig in het hedendaagse medialandschap. Ze kan nochtans het succes van *De Kovel* betekenen.

9. Krijgt de abonnee gelegenheid om de ‘snit’ van *De Kovel* mede te bepalen?

Als dit de vraag is naar een babbelbox waar de abonnee dingen kwijt kan die vervolgens door alle andere abonnees moeten worden opgevat als het conglomeraat van meningen “die er toe doen”, dan luidt het antwoord categorisch: neen! *De Kovel* wil immers geen open debatcultuur aanzwengelen, waarin bij nader toezien niemand de ruimte wordt gegund om diepgaande leeservaringen op te doen of een contemplatieve dialoog aan te gaan met de tekst die voorligt.

Met die opstelling bewijst de redactieploeg geen moeilijkheden te willen schuwen. Het team van *De Kovel* legt daarmee immers zichzelf een dwang op om in elk nummer kwaliteit te brengen, althans duidingen en visies die pregnanter zijn dan de gemakkelijke (want ieder in zijn eigen waarde latende) “meervoudige” kijk op het abdielven. En precies hierbij kan de abonnee toch helpen. Welke zijn de thema’s en vraagstukken waarvoor wij ons kunnen inzetten om er een interessant en genuanceerd dossier over te maken? Kent u auteurs die er met gezag over spreken? Over welk aspect van de monastieke leefwereld had u graag wat meer vernomen? Waar hebben wij nog niet genoeg bij stilgestaan omdat die kovel ons als een tweede huid is geworden?

Neen, de snit van *De Kovel* bepaalt u daar nog niet mee. Maar ongetwijfeld wel het batikmotief waarin die kovel aan uw oog zal verschijnen.

10. Valt een abonnement op *De Kovel* niet wat duur uit in vergelijking met de prijs van *Monastieke Informatie*?

Qua presentatie en vormgeving gaat de vergelijking met *Monastieke Informatie* – zoals overigens mag blijken uit de antwoorden op enkele bovenstaande vragen – niet meer op. Laat mij dan het antwoord op deze tiende vraag in de vorm van een stoute wedervraag formuleren.

Hoeveel kost een met foto’s en illustraties gelardeerd boek van 320 bladzijden? Hoeveel aan portkosten betaalt u daar bovenop? Precies, alles samen een kleine dertig Euro. Maar dan zonder de garantie van het plezier dat erin bestaat niet één maar vijf keer per jaar een ‘geschenk uit de hemel’ te mogen ontvangen.
